

FRIABLE

Valorisation and Preservation of friable medium on paper. Case Study on the collection of the Royal Museums of Fine Arts of Belgium

DUUR

15/12/2020 - 15/03/2025

BUDGET

896 555 €

PROJECT BESCHRIJVING

Het project FRIABLE onderzoekt de kwetsbaarheid van moderne werken op papier met poederige materialen zoals pastel, houtskool en krijt. Het heeft tot doel een protocol te ontwikkelen voor het behoud en beheer van dit soort collecties en het opleiden van professionals voor preventieve conservering van dit type werken.

De collectie van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België omvat meer dan 1000 werken op papier in bros materiaal (vanaf ca. 1800 tot nu). Deze verzameling omvat vooral schetsen en schetsboeken, maar ook heel wat zelfstandige werken. Een aanzienlijk deel van deze collectie is te dateren tussen het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. Deze periode bracht een herleving van het gebruik van pastel en andere poederige materialen met zich mee, vaak in combinatie met andere media. Ook in het Belgische artistieke landschap werd gretig gebruik gemaakt van deze hernieuwde belangstelling in materialen zoals pastel, krijt en houtskool. Zowel voor voorbereidende studies als voor grote autonome werken gingen kunstenaars als Fernand Khnopff, James Ensor, Alix d'Anethan, William Degouve de Nuncques, Jules Schmalzigaug, Léon Spilliaert, Félicien Rops en Constantin Meunier naar deze materialen grijpen. Door de zwakke hechting van dit soort media aan de drager, wordt dit type tekeningen beschouwd als een van de meest fragiele objecten uit de collectie.

Ondanks de steeds groeiende interesse in de artistieke periode van het fin-de-siècle, zorgt een gebrek aan data ervoor dat de risico's die verbonden zijn aan de conservatie van de tekeningen in bros materiaal moeilijk vast te stellen zijn. Collectiemanagers stoten bijkomend door het ontbreken van precieze standaarden op fundamentele en terugkerende vragen in verband met het ontlenen, opstellen, hanteren en transporteren van tekeningen. Om een antwoord te bieden op deze vragen, wil het FRIABLE project de fragiliteit van moderne werken met poederige materialen op papier onderzoeken. Bijkomend wil het een protocol uitwerken om de instandhouding van deze fragiele werken te garanderen en zo professionals opleiden voor een betere conservering.

FRIABLE is een interdisciplinair onderzoek dat kennis uit de (technische) kunstgeschiedenis, conservatie, ingenieurswezen en collectiemanagement samenbrengt. Hiervoor slaan de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB) de handen in elkaar met de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven), het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium (KIK), de École Nationale Supérieure des Arts Visuels (ENSAV La Cambre) en het Rijksmuseum Amsterdam.

Een eerste stap in het onderzoek is het karakteriseren en catalogiseren van de brede waaier aan werken op papier in de collectie van het KMSKB. Deel hiervan is de reconstructie van het verleden van elk van de werken van het onderzoekscorpus, de gebruikte technieken en materialen van de artiest en de plaats van het werk in de bredere context van het fin-de-siècle. Deze stap in het onderzoek wordt vervolledigd door een conditie-analyse en het uitwerken van een technisch vocabularium. Deze fase vormt de basis voor een uitgebreide risico- en waarde-analyse, die gevolgd wordt door een diepgaande technische studie van de werken aan de hand van beeldvorming en analytische methodes. Essentieel in het onderzoek is de constante terugkoppeling tussen de verschillende fases en resultaten.

FRIABLE

Het project zal leiden tot de ontwikkeling van preventieve conservatiemethodologieën voor werken op papier, specifiek voor werken in poederige materialen zoals pastel, houtskool en krijt. Op korte termijn wil FRIABLE concrete wetenschappelijke en technische tools aanbieden aan professionals. Deze vormen een hulp bij het vaststellen van risico's en het nemen van beslissingen in verband met de bewaring, het opstellen en het transport van een collectie. Zo wil het de toegankelijkheid en conservatie van collecties garanderen. Bijkomend vormt het FRIABLE op lange termijn een basis voor verder onderzoek op andere collecties. Resultaten worden gedeeld in de vorm van artikels, workshops en praktische richtlijnen, gericht op professionals en een breder publiek

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Dr. Inga Rossi-Schrimpf
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
(KMSKB)
D.O. Collectie & Onderzoek
inga.rossi@fine-arts-museum.be

Partners

Marjolijn Debulpaep
Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium (KIK)
Cel Preventieve Conservatie
marjolijn.debulpaep@kikirpa.be

Estelle van Geys
École Nationale Supérieure des Arts Visuels – La Cambre
(ENSAV La Cambre)
Conservation Restauration des œuvres d'art
estelle.vangeyts@lacambre.be

Prof. Dr. Lieve Watteeuw
Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)
Faculteit Letteren en Faculteit Theologie en
Religiewetenschappen
lieve.watteeuw@kuleuven.be

Leila Sauvage
Rijksmuseum Amsterdam
Conservation and Science
l.sauvage@rijksmuseum.nl

LINKS

<https://fine-arts-museum.be/nl/onderzoek/onderzoeksprojecten/friable>